

Felnőttoktatás a múzeumban

A hazai múzeumokban ma még ritkaságszámba mennek a felnőtt tanulók igényeit figyelembe vevő programok, kiállítások. Mindössze szűk közönségnek (múzeumi dolgozók vagy pedagógusok) szóló akkreditált képzésekkel, illetve néhány szakkör-jellegű, kimondottan felnőtteknek kínált programmal találkozhat az érdeklődő.

Nyugat-Európában – elsősorban az Egyesült Királyságban és Hollandiában – és egyes dél-európai országokban a múzeum mint tanulási helyszín tágabb értelmezésének következtében a felnőtt, formális vagy informális tanulási céllal érkező látogatók igényeire komoly figyelmet fordítanak a múzeumi környezet kialakítása, a kiállítások tervezése, az oktatási és szabadidős programok szervezése során. A szemléletváltás és a hatékony módszerek, technikák, a jó példák szélesebb körű ismertté tétele céljából indult 2004-ben az a kétéves, az Európai Bizottság által támogatott projekt, melynek eredménye több múzeumi vagy felnőttképzési szakembereknek szóló nemzetközi workshop mellett az alább bemutatásra kerülő módszertani kiadvány.

A továbbképzések és a kiadvány alapvetően felnőttekkel foglalkozó múzeumpedagógusok, kulturális mediátorok számára készült. Célja, hogy rávilágítson a látogatók megismerésének fontosságára, megértesse a felnőttkori tanulás sajátosságait, és segítse a múzeumi tanulási lehetőségek szélesebb körű használatát. Az alapfogalmak (élethosszig tartó tanulás, felnőtt tanuló, formális, informális és non-formális tanulás) tisztázása után a kötet a felnőttek múzeumi tanulásának egyedi jellemzőit veszi számba. Az általános múzeumi trendekből kiindulva a gyerekekkel szerzett múzeumpedagógiai tapasztalat felnőttek esetében is hasznosítható elemeivel indít, ehhez kapcsolja a felnőtt tanulók speciális tanulási jellemzőit. A tanulási sajátosságok mellett a tanulás lehetséges gátjait és a motivációkat is felsorolja. Fontos megállapítása, hogy bár az élethosszig tartó tanulás a múzeumokban többnyire informális, alkalmi, akár vélet-

lenszerű, a múzeumi szakemberek részéről formális és precíz odafigyelést igényel. A múzeumoknak olyan nyelven kell megszólítani közönségüket és olyan közökkel kell dolgozniuk, hogy ne csupán egy szűk, iskolázott réteg használhassa ismeretszerzésre, hanem a kevésbé iskolázottak is magukénak érezzék.

A könyv következő fejezetében a múzeumi bemutatás nevelésméleti kereteit elemzi. Részletesen ismerteti a Kolb-féle tanulási elmélet kiállítási alkalmazásának lehetőségeit. Ezt az elméletet a Holland Múzeumi Szövetség kezdeményezésére több múzeum próbálta átültetni a gyakorlatba a kiállításrendezés és az egyéb interpretációs módszerek (programok, tanfolyamok) esetében. Az elmélet alkalmazását módszertani keret bemutatásával támogatja meg; egy-egy fejezet szól a látogatókutatásról, a projekt értékelésének fontosságáról, a csapatmunka és a partnerség tartalmi és formai jellemzőiről, előnyeiről és nehézségeiről, illetve az elérés kiterjesztéséről ('outreach').

Az elméleti és módszertani anyag ismertetése után esettanulmányok következnek. Különböző felnőtt csoportokkal – családok látogatók, fiatal felnőttek, idősek, munkahelyi csoportok – megvalósított múzeumi tevékenységeken keresztül kapunk képet a módszer hatékonyságáról. Egy-egy példa mutatja be a múzeumok lehetséges szerepét az interkulturális tanulásban és a fogyasztókkal élők inklúziójában.

Az utolsó fejezet a múzeumi környezet tanulási folyamatot támogató, a megértést elősegítő, élményt nyújtó kialakításához ad hasznos tanácsokat. Ez a fejezet érinti a bemutatás technikai és installációs eszközeit, valamint a látogatóbarát múzeumi módszerek (pihenőhelyek, beszélgető-

szobák, információs és tájékoztató rendszerek) alkalmazását.

A kiadvány logikus, jól követhető felépítése és könnyen érthető nyelvezete hozzájárul ahhoz, hogy módszertani kézikönyvként haszonnal forgassák a múzeumi interpretációval foglalkozó szakemberek és a kiállításokba felnőtt csoportoknak

programot szervező andragógusok, művelődésszervezők egyaránt.

Gibbs, Kirsten – Sani, Margherita – Thompson, Jane (2007, szerk.): *Lifelong Learning in Museums*. A European Handbook. Edisai srl, Ferrara.

Bárd Edit

ELTE, PPK – Szabadtéri Néprajzi Múzeum

Kezelhető-e a konfliktus utakkal és módokkal?

Szekszárdi Júlia új könyvéről

„Úgy tűnik, nemcsak a makro-, de a mikrokozmoszból is eltűnt az irratlan szabályok tisztelete”, idézi a szerző Fedelmayer Katalint, majd hozzáfűzi, hogy az iskolaköpenyes világhoz képest valóban szédítőek az utóbbi évtizedek változásai, így aztán nem csoda, hogy a pedagógusok gyakran tanácstalanok, nem tudják, mit tehetnek szóva úgy, hogy ne ütközzenek a gyakorta – számukra szinte fenyegetően – emlegetett diákjogokkal.

Szekszárdi Júlia úgy véli, hogy a mai diákok semmivel sem rosszabbak, mint a korábbiak, csak „lényegesen informáltabbak” és „számukra kevesebb a tabu, a működésképes norma”. Igaz, hogy az *Új utak és módok* alcíme: *Gyakorlatok a konfliktuskezelés tanításához és tanulásához*, is jelzi, hogy terápiamódokat kínál a könyv, mégis szívesen olvastam volna valamivel kifejtettebb és pontosabb diagnózist. Utalni lehetett volna arra, hogy a különféle társadalmi kontextusokban – beleértve az iskolát, a családot és a subkultúrákra töredezett társadalmat – mekkora eséllyel használhatók az elsajátítandó konfliktuskezelő módszerek.

A szerző szerint a hatékony konfliktuskezelés feltétele „a stabil személyiség, identitástudat, pozitív énkép, döntésképeség; a mások és a másság elfogadása, empátia, kongruencia, eredményes verbális és nonverbális kommunikáció; egészséges önérvényesítés, a másik fél szükségleteit mérlegelni képes asszertivitás; kooperativitás, szabályok alkotása, működtetése,

fair magatartás, kompromisszumkészség, kreativitás, készség a konszenzusra”, és mindemellett még „alapos és alkalmazásra kész személyiség-, fejlődés- és szociálpszichológiai ismeret”. Mindezzel természetesen a legteljesebb mértékben egyet lehet érteni, mégis akinek ennyi jó kevés (mint például nekem is), azt mégse érje gáncs és megvetés. Hiányolhatjuk ugyanis a feltételek közül a kimondottan erkölcsi szempontokat, például olyan erkölcsi tulajdonságokat, értékeket és erényeket (mint például az igazságosság, az irgalom, a bátorság, az önzetlenség, a megbocsátás, az alázat), melyek sokunk szerint nélkülözhetetlenek a hatékony konfliktuskezeléshez. Annál is inkább így gondolom, mert a könyv hátlapján a szerző a konfliktuskezelés három östípusaként a „szemet szemért, fogat fogért ösztönét”, a „kard által vész el, ki kardot ragad” figyelmeztetést, az „aki megdob a kövel, dob vissza kenyérrel krisztusi parancsát” említi. Megjegyzem, a „szemet szemért” azért korántsem egyszerűsíthető le sem ösztönre, sem